vrij CLB regio Gent VZW
centrum voor leerlingenbegeleiding

artevelde hogeschool
LID VAN DE ASSOCIATIE UNIVERSITEIT GENT

Samen leerlingen aan boord houden
Inspiratienamiddag uit praktijkonderzoek

Routeplanner

Praktijkgericht Wetenschappelijk Onderzoek 2018-2019

Projectteam : Katrijn De Waele, Frank Monsecour (AHS), Vanessa Cocquyt (ESS),
Leen De Weirdt, Charlotte Fiers (VCLB Gent)

Cofinanciering: Vrij CLB regio Gent, Scholengemeenschap Edith Stein en Arteveldehogeschool

Wat als…

- je voor leerlingen die dreigen uit te vallen een 'rode-draad-figuur' aanstelt?
- er iemand is die het traject van de leerling opvolgt, over de scholen en netten heen?
- Er een functie is die verbinding maakt tussen de leerling, de school, de ouders en externe hulpverleners?

Project Routeplanner

Eén van de beleidsaanbevelingen uit vorig onderzoek: introductie van een 'rode draad figuur' in de begeleiding van kwetsbare leerlingen.

een traject-of transitiecoach die:

- **continuïteit biedt doorheen de onderwijsloopbaan van de leerling**
- **de onderwijsloopbaan ‘bewaakt’**
- **de brug vormt tussen leerlingen, ouders, school, CLB en externe hulpverlening.**

Project Routeplanner

- 2016 - 2017
- 2017 - 2018
- 2018 - 2019

pilootproject Routeplanner
Secundair onderwijs van VCLB Gent +
SG Edith Stein
met subsidie Provincie Oost-Vlaanderen

- nov. 2017 - nov. 2018
- nov. 2018 - nov. 2019

Routeplanner Basisonderwijs
vanuit project OCMW Gent

Onderzoeksvragen

- Welke **succesfactoren en valkuilen** zijn bepalend voor de begeleiding van leerlingen via Routeplanner **volgens** leerlingen, ouders, het schoolteam, CLB, externe hulpverleners en de Routeplanner?

- Op welke wijze kan Routeplanner **duurzaam ingezet** worden **in het geheel van de leerlingenbegeleiding**?

Kwalitatief onderzoek

- Diepte-interviews (individueel en in groep)
- Focusgroepen
- Deskresearch
- Verschillende groepen **respondenten**: leerlingen, ouders, routeplanners, CLB, school, ‘andere routeplanners’, ondersteunende en beleidsactoren.
- **Datatriangulatie** op het niveau van de respondenten (cf. validiteit en betrouwbaarheid).

Routeplanner:
Functie, rollen en opdrachten

1. Visie en aanpak
2. Plan van aanpak m.b.t. de leerling
3. Samenwerken
4. Een Routeplanner ben je als je ...

1. Visie en aanpak

- Zeven uitgangspunten **handelingsgericht** werken (HGW)
- **Oplossingsgericht** werken
- Aanklampend werken
- Net- en schooloverstijgend werken
- **Helikoptervisie**
- **Flexibel** inzetten van tijd, ruimte en aanpak

2. Plan van aanpak m.b.t. de leerling

- Focussen op **wat de leerling wil.**
- Een **toekomstperspectief bieden aan de leerling**
- Inzetten op **lange termijn doelen.**
- Een **traject op maat** van de leerling
- De aanmelding van een leerling **screenen** met de school en CLB
- De **stimulerende en belemmerende factoren** van de leerling in kaart brengen.
- Doelen bepalen aan de hand van de factoren.
- Acties bepalen aan de hand van de doelen.
- Evalueren van de acties.

3. Samenwerken betekent...

- Samen een **plan** opstellen.
- **Afstemmen:** tijdig risicofactoren of situaties signaleren die kunnen leiden tot moeilijke overgangsmomenten.
- **Systematisch en transparant:** het netwerk rond de leerling duiding geven wie wat moet doen tegen wanneer.
- De **leerlingenbegeleiding** en leerkrachten **ondersteunen** bij planmatig werken.
- Gedeelde verantwoordelijkheid nemen
- Evalueren van de aanpak van Routeplanner
- Afstemmen met CLB – collega wie wat doet.

4. Een Routeplanner ben je als je inzet op…

- **meerzijdige partijdigheid**
- **initiatief** nemen om buiten de kaders te denken
- **verbindend communiceren**;
- **kritisch** denken omzetten tot gericht handelen;
- omgaan met verandering
- **haalbare doelen** opstellen om de continuïteit en de intensiteit van het traject vol te houden
- expertise ontwikkelen waar de nood zit binnen de trajecten.

Onderzoeksresultaten

Succesfactoren en valkuilen Routeplanner

1. Algemeen
2. De leerling
3. De gezinscontext
4. De school
5. Het CLB
6. Andere actoren
7. De Routeplanner

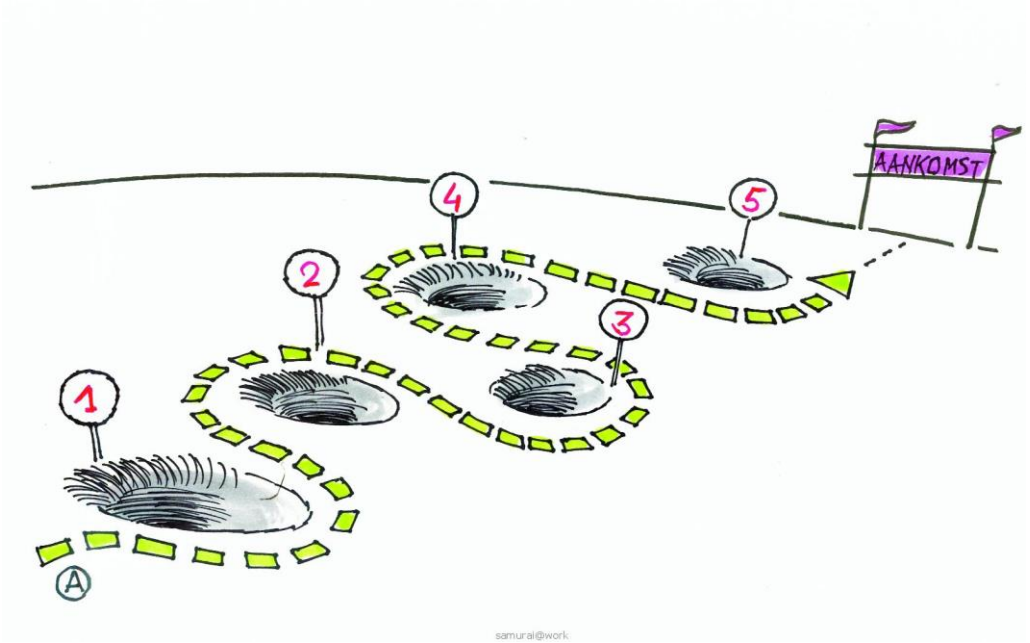

1. Algemeen

- Veranderen van school(net)
- Aanmeldingssysteem
- Veelheid aan projecten en gezichten
- Een kwestie van vertrouwen en tijd
- Verschillende onderwijs- en ondersteuningsbehoeften
- Evenwichtsoefening
- Gedeelde verantwoordelijkheid
- 7 uitgangspunten van Handelingsgericht Werken (HGW)

2. De leerling

- Definitie “problematisch” gedrag
- Welke leerlingen (niet) aanmelden?
- Beslissingsrecht
- Scharniermomenten
- Vertrouwd persoon/vertrouwenspersoon

3. De gezinscontext

- **Externe hulp** (niet) aanvaarden
- Beperkingen in mogelijkheden
- Aangeleerde hulpeloosheid
- Ongecontroleerde communicatie
- Geen vat op bepaalde actoren en situationele factoren
- Ouderbetrokkenheid
- Delicate informatie
- Zorgvragen bundelen
- Informeel netwerk inzetten
- Vertrouwd persoon/vertrouwenspersoon

4. De school (1)

- Eerder reactief dan curatief werken
- Tijd, ruimte en energie om met iedereen aan tafel te geraken
- Routeplanner is gekoppeld aan de leerling, niet aan de school
- Ondersteuningsbehoeften schoolteams
- Tempo van de leerling ≠ tempo van de school
- Beeld van de leerling ≠ beeld van de leerling op school

4. De school (2)

- Beeld van de leerling Routeplanner ≠ beeld van de leerling op school
- Probleemgericht vs. oplossingsgericht werken
- Werking leerlingenbegeleiding
- Leerlingenbegeleider handelt op basis van input leerkrachten
- Routeplanner neemt taken (tijdelijk) over

5. Het CLB

- Structureel overleg
- Checklist risicofactoren
- Aanmeldingsformulier
- Partnerpositie
- Collegiale consultatie

6. Andere actoren en netwerken

- **Rollen: regisseur** / toeleider/ bemiddelaar/ aanstuurder van het gehele ondersteunings- en hulpverleningsnetwerk.
- **Het ‘wakker’ houden van iedereen: wijzen op ieders rol, opdracht en gedeelde verantwoordelijkheid.**
- **Samen met andere actoren** casussen opnemen rond heel problematische opvoedingssituaties.
- Klankbord zijn.
- Delen van informatie over hoe andere actoren bij het gezin **ingang kunnen vinden.**
- **Versterken** van gezinnen in kwetsbare, afhankelijke situaties.

7. De Routeplanner (1)

- Functieprofiel en mandaat
- Ervaring/relatie met CLB
- Reikwijdte en mogelijkheden
- De aard van de vraag
- Aanwezig bij inschrijving op nieuwe school
- Handelingsgericht werken
- Bereikbaarheid en flexibiliteit
- Aanklampend werken

7. De Routeplanner (1)

- Grijze zone tussen Routeplanner en hulpverlening
- Helikopterperspectief
- Drempelverlagend werken
- Vertrouwen
- Oplossingsgerichte aanpak
- Voldoende zorg en ondersteuning geïnstalleerd/mechanismen in gang gezet
- “slapende” dossiers

Tips vanuit de praktijk

Al doende leert men...

- tijd
- visualiseren
- toekomstperspectief
- op het ritme van de leerling
- vertrouwen
- flexibiliteit
- afstand en nabijheid
- verwachtingen

Oplossingsgericht werken

- Leef je in
- Definieer uitdagingen
- Bedenk ideeën / oplossingen
- Probeer ze uit en verbeter ze indien nodig
- Implementeer
- Evalueer
- Doe zo voort of begin opnieuw

Tools

- Gebruik de tool omdat je hem wil gebruiken en niet omdat iedereen het doet.
- Weet waarom je op een bepaald moment iets wil implementeren (#doelgericht).
- Tools zijn géén oplossing. Enkel een middel om in je begeleiding een stap verder te geraken met de leerling.

Toekomstperspectief

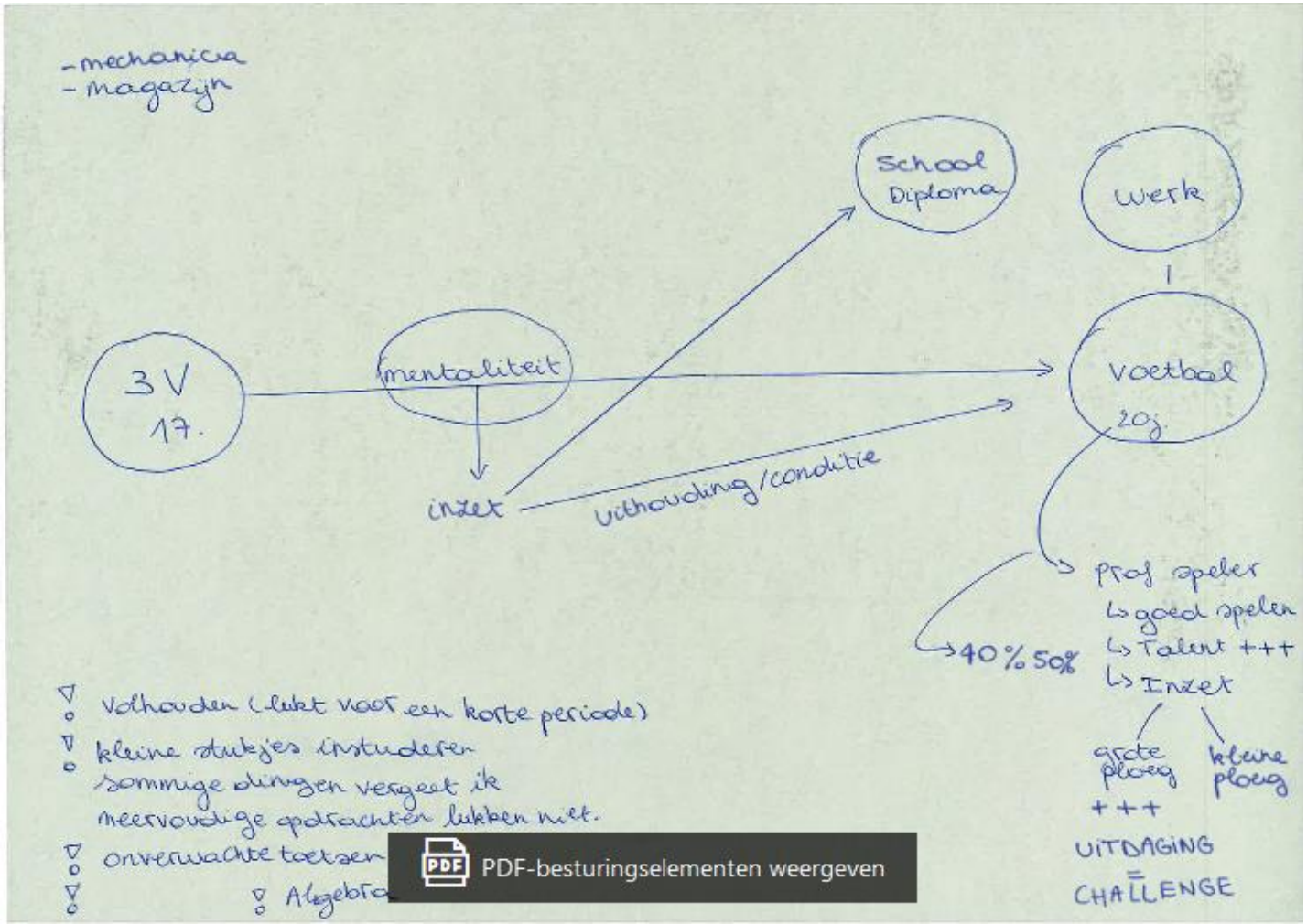

PDF-besturingselementen weergeven

Checklist doelen formuleren

- ✓ De doelen hebben betrekking op de onderwijsbehoeften van de leerling.
- ✓ Bij het opmaken van de doelen wordt rekening gehouden met welke impact de doelen kunnen hebben op de relaties tussen de betrokken partijen.
- ✓ De doelen zijn haalbaar voor de leerkracht om aan de slag te gaan.
- ✓ De doelen zijn haalbaar voor de ouders om aan de slag te gaan.
- ✓ De doelen zijn haalbaar voor de leerling om aan de slag te gaan.
- ✓ De kwaliteiten van de leerling en de leerkracht worden ingezet om de doelen op te stellen.
- ✓ Alle partijen zijn betrokken bij het opmaken van de doelen.
- ✓ De doelen zijn SMARTI geformuleerd.
- ✓ Elke betrokken partij weet waarom de doelen opgesteld worden.

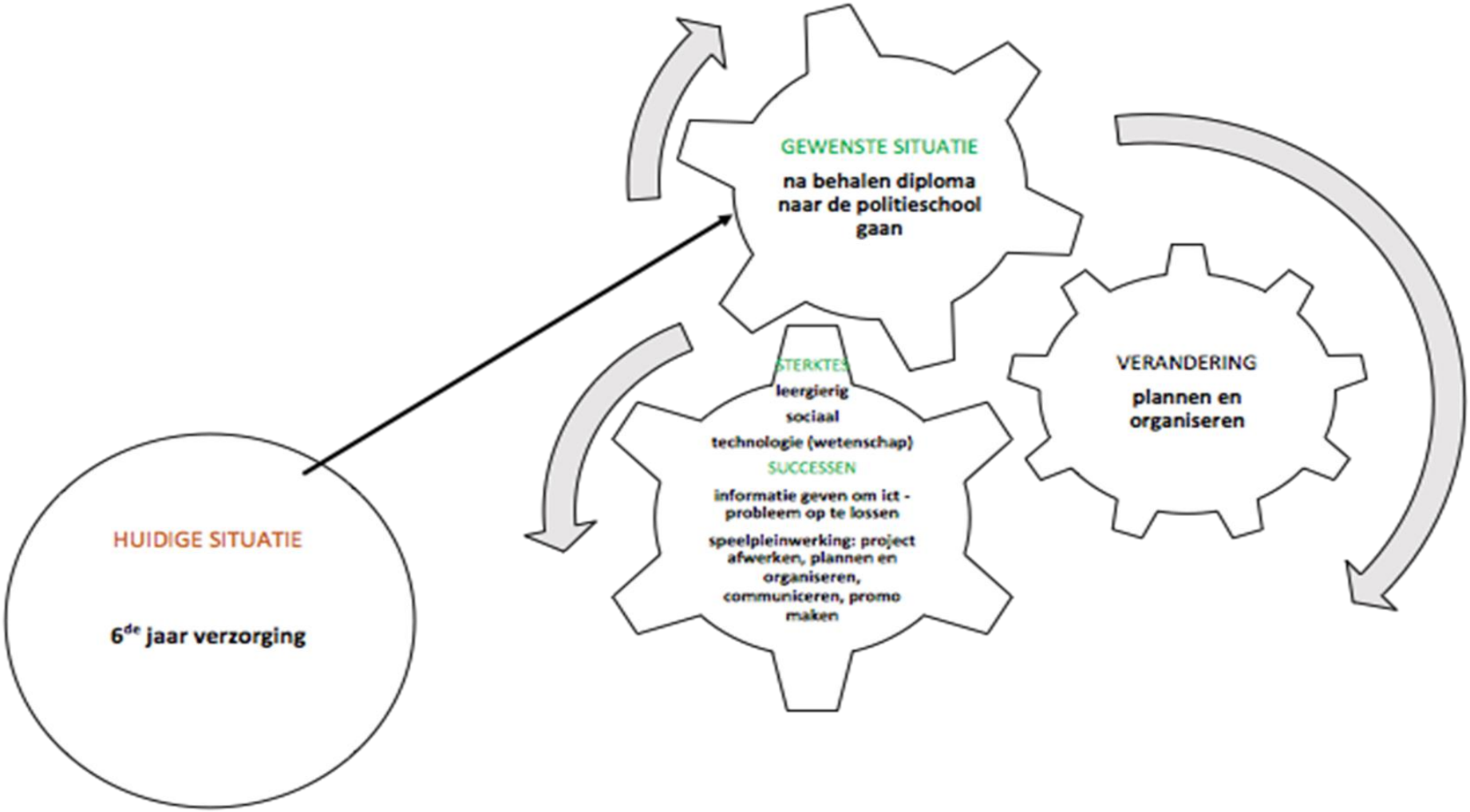

Routeplanner

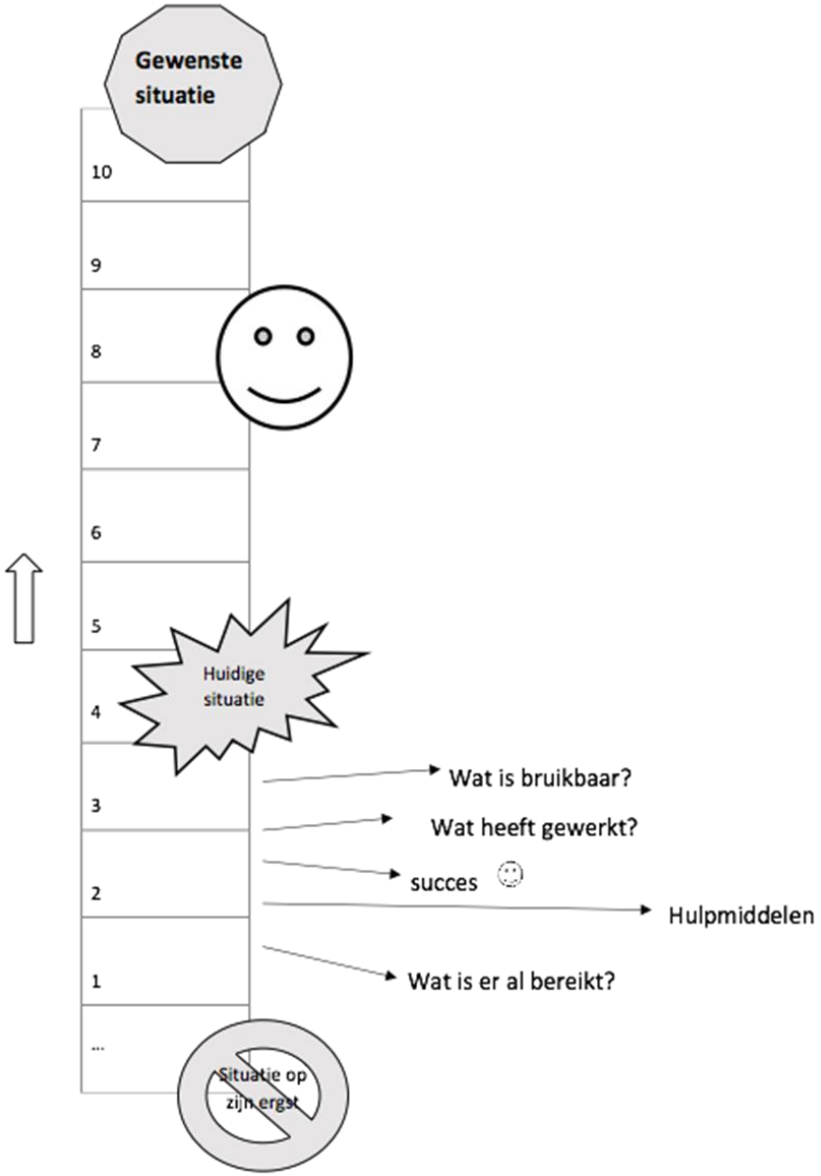
Gewenste situatie
10
9
8
7
6
5
Huidige situatie
4
3
2
1
...
Situatie op zijn ergst
Wat is bruikbaar?
Wat heeft gewerkt?
succes
Hulpmiddelen
Wat is er al bereikt?

Beeldvorming vanuit perspectief leerling

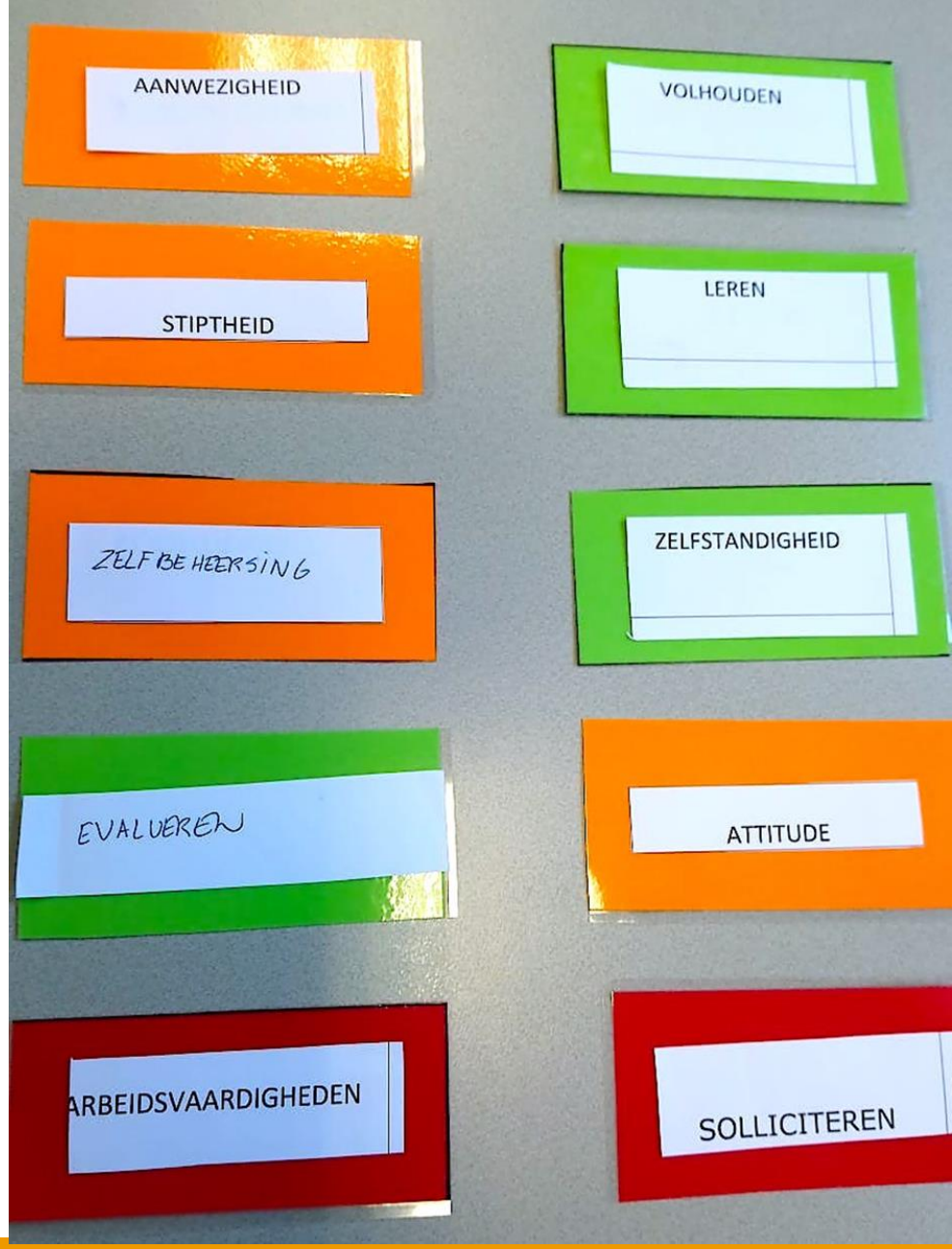

schema afwezigheden

SEPTEMBER	Maandag		Dinsdag		Woensdag		Donderdag		Vrijdag	
	vm	nm	vm	nm	vm		vm	nm	vm	nm
Week 1										
Week 2										
Week 3										
Week 4										
OKTOBER	Maandag		Dinsdag		Woensdag		Donderdag		Vrijdag	
	vm	nm	vm	nm	vm		vm	nm	vm	nm
Week 1										
Week 2										
Week 3										
Week 4										
NOVEMBER	Maandag		Dinsdag		Woensdag		Donderdag		Vrijdag	
	vm	nm	vm	nm	vm		vm	nm	vm	nm
Week 1 Op reis										
Week 2										
Week 3										
Week 4										

Beeldvorming leerling vanuit perspectief school

Leerlingkenmerken

Belemmerende factoren	Stimulerende factoren
○ Zwak IQ ○ Beperkte sociale vaardigheden ○ Moeilijk temperament ○ Zich niet houden aan regels en afspraken ○ Problematische afwezigheden ○ Onverzorgd uiterlijk ○ Traumatische / stressvolle gebeurtenissen (voor/na de geboorte) ○ Niet gemotiveerd ○ Leerproblemen/leerstoornis/ ontwikkelingsstoornis ○ Weinig weerbaar ○ Ziekte / handicap ○ Weinig zelfvertrouwen / negatief zelfbeeld ○ Weigert hulp ○ Veel schoolwissels ○ Andere:	○ Goed of gemiddeld IQ ○ Sociaal vaardig ○ Gemakkelijk temperament ○ Zich houden aan regels en afspraken ○ Aanwezigheid op school ○ Verzorgd uiterlijk ○ Sterke persoonlijkheid ○ Gemotiveerd / leergierig ○ Veerkracht ○ Zelfvertrouwen/ positief zelfbeeld ○ Talent : ○ Bereidheid om hulp te aanvaarden ○ Weinig schoolwissels ○ Andere :

Wat weten we al ?

- De leerling heeft al een moeilijk schoolparcours gelopen. Er is weinig informatie vanuit het perspectief van de leerling hoe de leerling naar zijn schoolloopbaan kijkt.

Waarom?

- De school en/of CLB wil een globaal beeld krijgen hoe de leerling staat tegenover zijn schoolloopbaan. Van hieruit kan er samen met de leerling doelen opgesteld worden om zijn schoolloopbaan beter op de rails te krijgen.

Werkwijze

- De leerling vult de fiche in.
- Samen met de leerling de ingevulde fiche overlopen en/of samen invullen.

Tips en tricks

- Deze fiche gedurende het schooljaar terug gebruiken als evaluatiemoment.
- Je kan het opnieuw door de leerling laten invullen. Verschillen aanduiden, wat is er veranderd?
- Je kan de fiche samen invullen als de leerling niet sterk is in reflecteren.
- Deze fiche kan je digitaal opslaan in het leerlingvolgsysteem.
- …

EVOLUTIES/uitdagingen. Wat wil ik bereiken? Wat wil ik hebben? *(vooruit kijken en ruimer zien dan enkel school):*

Waarden (ik hecht veel waarde aan…):

Kwaliteiten/talenten (ik weet veel over…, kan goed…, typisch voor mij is dat ik altijd…):

Valkuilen (waar ik soms kritiek op krijg…):

Allergie (gedrag waaraan ik mij zelf aan stoor):

Delen (talenten/vaardigheden die ik op school kan delen):

Mijn plan B (ik zal altijd blijven… omdat ik daar veel voldoening/plezier uithaal):

Ik wil me in mijn schoolloopbaan richten op:

Mijn inzet en motivatie:

Mijn sociale vaardigheden:

Mijn groei, ontwikkeling:

Mijn leervaardigheden:

Mijn relatie met de school:

Concrete ideeën om dat te realiseren:

Check: levert het iets op? Geeft dit idee je extra motivatie? Zijn er moeilijkheden? Welke optie is het meest realistisch?

Uitdagingen binnen mijn school die ik als leerling met goesting mee vorm geef (voor deze zaken wil ik moeite doen…):

Ik zie mezelf dan vooral in de van…

Uitdagingen binnen mijn school die me zorgen geven:

Mijn schoolloopbaanvaardigheden:

- ☐ Ik weet wat ik belangrijk vind in mijn schoolloopbaan, waar ik moeite voor wil doen (motievenreflectie)
- ☐ Ik weet waar ik goed in ben (kwaliteitenreflectie)
- ☐ Ik weet welk soort werk/studierichting (context) bij me past (werkexploratie)
- ☐ Ik kan duidelijk maken aan anderen waar ik goed in ben en wat ik belangrijk vind in mijn leven/schoolloopbaan (zelfprofilering)
- ☐ Ik heb mensen die me helpen zodat het goed gaat op school (netwerken)
- ☐ Ik kan voor mezelf keuzes maken, doelen bepalen en een weg daarnaartoe uitstippelen (sturing)

Persoonlijke evoluties: Wijzigingen in mijn persoonlijke leven waarvan ik voel dat deze een impact/invloed kunnen hebben op mijn verdere schoolloopbaan:

Naam:

Gesprek met:

Enkele aanbevelingen

Op microniveau – relatie met leerling

- Preventief werken vanaf jonge leeftijd, o.a. vanuit gezinscontext
- In dialoog met de leerling gaan
- Inzetten op vertrouwensband en dan pas overgaan tot actie

Enkele aanbevelingen

Op mesoniveau – de school

- **Professionalisering schoolteams** inzake omgaan met gedragsproblemen
- **Uitgangspunten van HGW** in de praktijk omzetten.
- Oplossingsgericht werken (ipv probleemgeoriënteerd)
- Een **krachtige brede basiszorg**
- Inzetten op **planmatig werken**
- **Verankering van de functie Routeplanner**

Enkele aanbevelingen

Op macroniveau

- Scholen versterken opdat ze zelf schooluitval kunnen tegengaan
- op vlak van visie, deskundigheid: **gedeelde verantwoordelijkheid** tussen leerling, ouder, externe partners, CLB en school.
- Duidelijkheid scheppen over en **afstemming** tussen de draaischijffunctie CLB, routeplanner en alle andere betrokkenen bij het zorgbeleid
- **opdrachten/taken/mandaat** van de Routeplanner grotere bekendheid geven
- Routeplanner zou de **continuïteit** moeten kunnen verzorgen tot diploma of getuigschrift is behaald, inclusief “on-hold- en nazorgtijd.
- Sneller ingrijpen in **kwetsbare** gezinnen

Bedankt voor jullie betrokkenheid!

Wenst u nog meer informatie?

Contacteer ons gerust.

geert.malfliet@sg-edithstein.be
hugo.vandeveire@vclbgent.be
charlotte.fiers@topuntgent.be
leen.deweirdt@topuntgent.be
frank.monsecour@arteveldehs.be
katrijn.dewaele@arteveldehs.be

